

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА

FOREIGN EXPERIENCE OF INTERACTION BETWEEN POLICE AND TERRITORIAL COMMUNITIES ON THE BASE OF PARTNERSHIP

Назимко Є.С., д.ю.н., професор, перший проректор
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0003-4949-4155

Буга Г.С., д.ю.н., доцент, начальник відділу організації наукової роботи
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0003-3957-7387

Князев С.М., д.ю.н., доцент, провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2
Донецького державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0009-0004-2618-7050

У статті проаналізовано зарубіжний досвід взаємодії поліції та територіальних громад на засадах партнерства. Доводиться, що враховуючи демократичний шлях розвитку суспільства та орієнтованість України на європейські стандарти, активне залучення громади до співпраці з Національною поліцією (community policing), ефективна професійна комунікація поліцейських постає одним з важливих напрямів їх професійної діяльності. Однією з умов ефективного функціонування поліції у світі є високий рівень соціальної довіри до неї населення, який слугує одним із головніших критеріїв оцінки її діяльності. Результати діяльності поліції у країнах Європейського Союзу досить високі і тому для України європейський досвід роботи в цій сфері є досить актуальним. Доведено, що взаємодія поліції з громадою в зарубіжних країнах хоч і має національні особливості, в більшості базується на однакових засадах та має спільні риси. Community policing характеризується співробітництвом та взаємодією на договірних засадах, такі дії врегульовано як на державному, так і регіональному рівнях, практичній реалізації громадського контролю, відкритої звітності, координаційної активності та обговоренню питань превентивної діяльності, охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю. Вважаємо, активне запровадження community policing (не тільки в Національній поліції, а й в органах місцевого самоврядування) позитивно вплине на діяльність правоохоронних органів, територіальних громад, дозволить ефективно вибудувувати боротьбу з правопорушеннями, позитивно вплине на довіру населення до діяльності поліції та дозволить якісно проводити превентивні заходи щодо недопущення правопорушень у майбутньому.

Ключові слова: Взаємодія поліції та територіальних громад; зарубіжний досвід взаємодії поліції та територіальних громад; Community Policing.

The article analyzes foreign experience of interaction between the police and territorial communities on the basis of partnership. It turns out that, given the democratic path of development of society and Ukraine's orientation towards European standards, the active involvement of society in cooperation with the National Police (community policing), effective professional communication of police officers is one of the important areas of their professional activity. One of the conditions for the effective functioning of the police in the world is a high level of social trust of the population in it, which serves as one of the main criteria for assessing its activities. The results of police activity in the countries of the European Union are quite high and therefore European experience in this area is quite relevant for Ukraine. It has been proven that the interaction of the police with the community in foreign countries, although it has national characteristics, is mostly based on the same principles and has common features. Community policing is characterized by cooperation and interaction on a contractual basis, such actions are regulated at both the state and regional levels, the practical implementation of public control, open reporting, coordination activity and discussion of issues of preventive activities, law enforcement and the fight against crime. We believe that the active introduction of community policing (not only in the National Police, but also in local governments) will have a positive impact on the activities of law enforcement agencies and territorial communities, will allow for an effective fight against crime, will have a positive impact on the public's trust in the activities of the police and will allow for high-quality measures to prevent future violations.

Key words: interaction between the police and territorial communities; foreign experience of interaction between the police and territorial communities; Community Policing.

Постановка проблеми. Взаємодія поліції з територіальною громадою – необхідна умова політичної стабільності кожної держави. Успіх демократичних перетворень у зарубіжних країнах неможливий без належного правового регулювання і практичного функціонування інституту участі територіальних громад в правоохоронній діяльності – одного з найважливіших інструментів, здатних реально і дієво вплинути на рівень злочинності та стан забезпечення правопорядку. Рішучі заходи, спрямовані на боротьбу зі злочинністю, профілактику правопорушень, не призведуть до кардинального поліпшення ситуації доти, доки зусилля правоохоронних структур не отримають широкої підтримки з боку територіальних громад [1, с.95]. Отже, актуальності зарубіжного досвіду взаємодії поліції та територіальних громад на засадах партнерства слід приділяти важливе значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досвід зарубіжних країн в сфері взаємодії поліції та територіаль-

них громад на засадах партнерства були предметом наукових досліджень Кейдалюк В.О., Лебедева Н.В., Медведенко С.В., Шадська У.С., та інших провідних науковців. Однак, низка аспектів досвіду зарубіжних країн в сфері взаємодії поліції та територіальних громад на засадах партнерства, потребують додаткового опрацювання.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення досвіду зарубіжних країн в сфері взаємодії поліції та територіальних громад на засадах партнерства.

Виклад основного матеріалу. Організація безпеки та співробітництва в Європі 2008 року визначає Community Policing як філософію або організаційну стратегію взаємного співробітництва поліції і громади з метою більш ефективної протидії злочинності, страху перед злочинами, фізичній або моральній шкоді, розпаду добросусідських відносин для покращення якості життя для

всіх. Як зазначає Є. Рюдєн, потребує, щоб правоохоронні органи діяли як поліцейські служби, а не як поліцейська сила, та очікує, що працівники правоохоронних органів будуть приділяти більше уваги причинам та попередженню злочинності, а не засобам, які вживаються після скоєння злочинів [2, с. 116].

Одним із прикладів ефективною взаємодії поліції та громади є діяльність незалежної громадської організації «Припинення злочинів», яка діє в Південній Австралії, яка у взаємодії з поліцією, засобами масової інформації та громадськістю працює над зниженням рівня злочинності [3, с. 132]. Програма «Припинення злочинів» є невід'ємним компонентом національної правоохоронної системи Австралії: вона містить інформацію щодо злочинців та їхньої діяльності і передає ці дані в поліцію. Одним із методів збору є повідомлення на номер телефону або через мережу Інтернет про злочин або підозрілу активність. Особі, що надає інформацію, гарантована повна анонімність, оскільки цей сервіс не робить запит на персональні дані, не веде запис IP-адреси та телефонного дзвінка. Із 1996 р. інформація, надана спільнотою «Припинення злочинів», безпосередньо допомогла розкрити понад 30 тис злочинів і відшкодувати майно на суму понад 8,8 млн доларів. Окрім того, програма «Припинення злочинів» є учасником 1 200 програм, що працюють у понад 20 країнах, як частина міжнародної мережі. Ці глобальні зусилля відіграють вирішальну роль у заохоченні людей у всьому світі повідомляти про транснаціональні злочини, такі як торгівля людьми чи наркотиками, допомагають у міжнародному розшуку злочинців тощо [1, с.97; 3, с. 133].

Країни Європи дотримуються загальноєвропейських стандартів поліцейської діяльності, але кожна з них має свою історію розвитку правоохоронних органів, особливості звичаїв та менталітету населення, специфіку, а отже і окремі особливості та форми взаємодії поліції та громади [4, с.135].

Організація дільничної служби Німеччини розглядається як складова загальної концепції підтримання правопорядку, що передбачає всебічну орієнтованість поліції на взаємодію з населенням. В «Описі завдань для дільничної служби Німеччини» підкреслюється, що поліція, при виконанні професійних завдань, спирається на розуміння та підтримку громадян. Опора на населення виступає передумовою ефективною поліцейської діяльності. У зв'язку з цим, дільничній службі приділяється особливе значення. Вважається, що видима присутність поліції та довірливий контакт з населенням співробітників служби мають позитивно впливати на ставлення громадян до поліції, її діяльності, посилювати особисте почуття безпеки. Головним завданням дільничних поліцейських Німеччини визначено постійне, незалежне від обставин встановлення та підтримка контактів з громадянами, громадськими угрупованнями, установами та організаціями певної дільниці. Крім того, до низки завдань віднесено: спостереження за «небезпечними» об'єктами та установами, а також містами зустрічей відомих проблемних груп; проведення заходів по захисту об'єктів та осіб; проведення святкових заходів; виконання спектру завдань у сфері дорожнього руху; участь у розслідуванні справ кримінального характеру; проведення кримінально-профілактичного консультування за місцем проживання; допомога жертвам злочинів і деякі інші завдання. Послідовне їх виконання передбачає високий рівень комунікації співробітників, здібності до контакту, самостійність та особисту відповідальність. Саме тому, при відборі персоналу для роботи співробітником дільничної служби на ці риси претендентів звертається першочергова увага [5, с.125].

У Фінляндії при управлінні поліції МВС створено Дорадний комітет у справах поліції, у складі якого поряд з посадовими особами цього апарату включені представники провідних політичних партій, профспілок та най-

більш великих промислово-торгових фірм, оскільки вважається, що без їх активної підтримки розкриття злочинів та профілактика правопорушень є малоперспективною справою. При цьому ключовою фігурою превентивної діяльності стає не «поліцейський-борець із злочинним світом», а «поліцейський-тренер», головною задачею якого має бути навчання і консультування громадян, які не бажають стати жертвою злочинних посягань. Правоохоронна діяльність таким чином, концентрується на безпосередньому та довгостроковому обслуговуванні населення у сфері підвищення його безпеки [6, с. 16].

У Франції систему правоохоронних органів складають Національна поліція та Національна жандармерія. Крім національних органів правопорядку, французьким законодавством дозволяється формування правоохоронних структур в межах місцевих громад. Наприклад, згідно з Генеральним кодексом місцевого самоврядування, голові місцевого самоврядування (мера певного муніципалітету) надано право створення формувань для підтримання громадського порядку та безпеки [7]. Такими формуваннями можуть бути муніципальна поліція, сільська охорона або служба нагляду за дорогами. Взаємодія зазначених правоохоронних формувань органів місцевого самоврядування із національними правоохоронними органами відбувається на договірній основі, що врегульовано Кодексом внутрішньої безпеки [8]. Такі договори про взаємодію укладаються між головою місцевого самоврядування, з одного боку, та представником національного правоохоронного органу в департаменті, з іншого. Ключовими пунктами договору є обмін інформацією у сфері протидії правопорушенням та забезпечення громадської безпеки, особливості участі представників національної поліції та муніципальної поліції в охороні публічних заходів, забезпеченні безпеки дорожнього руху тощо [9, с. 23]. Іншою формою взаємодії між органами місцевого самоврядування та правоохоронними органами у Франції є Місцеві ради з питань безпеки та попередження правопорушень. До складу таких рад входять представники органів місцевого самоврядування, представник Міністерства внутрішніх справ у департаменті, представник прокуратури, голова ради департаменту, а також представники інших органів державної влади, організацій та установ, що задіяні у сфері попередження правопорушень, безпеки, допомоги жертвам злочинів, громадського транспорту, які визначені головою цієї ради за домовленістю з такими організаціями та установами [9, с.24; 10].

Прикладом ефективного впровадження стратегії Community policing є діяльність поліції Швеції. До структури поліції Швеції належать спеціальні органи: Національна поліцейська рада – головний адміністративний та наглядовий поліцейський орган, до складу якого входить головний офіс та служби операційної підтримки, очолює Національну поліцейську раду Комісар; Національне бюро розслідувань; Швецька національна лабораторія судової експертизи; Національна поліцейська академія; Національна служби безпеки; поліцейські органи в межах округів, які утворюються місцевою владою [11; 12, с.156].

У Польщі стратегія Community policing розглядається як елемент поліцейської філософії відкритості та співпраці, засіб активізації локальних ініціатив у сфері запобігання правопорушенням та як важливий чинник підвищення якості життя територіальних громад. Україна не перший рік реформується шляхом встановлення партнерських відносин між правоохоронними органами та громадою. Одним із головних компонентів поліцейської реформи є врахування громадської думки під час оцінювання роботи поліції, що закріплено у ч. 3 ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» [12, с.156; 13].

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, взаємодія поліції з громадою в зарубіжних країнах хоч і має національні особливості, в більшості базується на одна-

кових засадах та має спільні риси. Community policing характеризується співробітництвом та взаємодією на договірних засадах, такі дії врегульовано як на державному, так і регіональному рівнях, практичній реалізації громадського контролю, відкритої звітності, координаційної активності та обговоренню питань превентивної діяльності, охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю. Вважаємо, активне запровадження community

policing (не тільки в Національній поліції, а й в органах місцевого самоврядування) позитивно вплине на діяльність правоохоронних органів, територіальних громад, дозволить ефективно вибудувати боротьбу з правопорушеннями, позитивно вплине на довіру населення до діяльності поліції та дозволить якісно проводити превентивні заходи щодо недопущення правопорушень у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кейдалюк В.О. Міжнародний досвід взаємодії поліції та громадськості. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №1–2. С. 94–98.
2. Лебедєва Н.В. Проекти взаємодії поліції з населенням як засіб реалізації інституту партнерства в Європі. *Право і суспільство*. 2018. №4 частина 2. С. 115–120.
3. Шадська У.С. Безпека громади: пошук спільних рішень : посібник. Київ, 2018. 154с.
4. Медведенко С.В. Зарубіжний досвід взаємодії поліції з громадськістю на прикладі Великобританії та Бельгії. *Актуальні проблеми держави і права*. 2019. №83. С.135–142.
5. Волошина О.В. Зарубіжний досвід ефективної комунікації в діяльності поліцейських. *Юридична психологія*. 2018. № 2. С.123-135.
6. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20с.
7. Code général des collectivités territoriales. URL: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633>
8. Code de la sécurité intérieure. URL: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000025503132&dateTexte=20120618>.
9. Бугайчук К.Л., Гузь В.А., Святокум І.О., Чумак В.В. Зарубіжний досвід організації взаємодії поліції з органами місцевого самоврядування в контексті децентралізації державної влади : наук.-метод. рек. Харків: ХНУВС, 2015. 44 с.
10. Забожчук О.В. Особливості взаємодії поліції з органами місцевої влади та самоврядування в країнах Європи. *Академічні візії*. 2023. Випуск 18. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/342/300>.
11. The Swedish Police. URL: <https://polisen.se/en/>
12. Сліпченко Т. Community policing як партнерство між поліцією та громадою: європейський досвід. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. №(30). С. 154–158.
13. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року №580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>